

Vzdělávací oblast Jazyková komunikace (předměty čtení, psaní, řečová výchova)

Čtení – obsahem vzdělávacího oboru je postupné osvojování písmen, slov a vět, které vedou k rozvíjení čtecí dovednosti, vnímání obsahu čteného textu a čtení krátkého textu s porozuměním.

1. stupeň – 1. až 6. ročník 1. období 1.až 3.ročník, 2. období 4. až 6.ročník
2. stupeň – 7. až 10. ročník

Čtení – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň očekávané výstupy – **1. období**
  - dbát na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání.
  - Číst slabiky a dvojslabičná slova, skládat slova ze slabik.
  - Tvořit věty podle obrázků.
  - Orientovat se na stránce i řádku.
  - Chápat obsah krátkých vět doplněných obrázkem.

Čtení – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň očekávané výstupy – 2. období

- zvládat čtení probraných tiskacích a psacích písmen
- rozlišit stejně znějící slova různého významu
- umět reprodukovat krátký text podle ilustrací a návodných otázek
- orientovat se ve větě
- číst s porozuměním jednoduché věty
- přednášet krátké říkanky a básničky

Učivo

- **čtení** – analyticko-syntetické činnosti, alternativní způsoby čtení, vyvozování hlásek a písmen, dělení a skládání slov, diferenciační cvičení pro rozvoj zrakového a sluchového vnímání, čtení obrázků, slabik, slov, jednoduchých vět, tvoření jednoduchých vět
- **naslouchání** – koncentrační cvičení, poslech pohádek, veršů a říkadel

Čtení – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň očekávané výstupy

- číst všechna tiskací i psací písmena
- zvládat čtení krátkého jednoduchého textu
- orientovat se ve čteném textu
- zapamatovat si obsah přečteného textu a umět reprodukovat snadný krátký text
- přednášet říkanky a básničky
- získat pozitivní vztah k literatuře
- orientovat se v jednoduchých návodech podle obrázků

Učivo

- **práce s textem** – prohlubování čtenářských dovedností, tiché čtení s porozumění, obrázkové knihy, noviny, časopisy, návody s obrázky k použití výrobků a k činnostem
- **poslech a reprodukce** – poslech příběhů, pohádek, reprodukce přečteného, recitace, dramatizace, využití PC
- **literární druhy** – literatura pro děti a mládež
- **základní literární pojmy** – rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, pověst, spisovatel, básník, kniha, čtenář, divadlo, film, herec
- **sociální čtení**

Metody čtení

- Analyticko –syntetická metoda.
- Alternativní výuka čtení s využitím globální metody.
- Sociální čtení.

Metody čtení

1. Diagnostika žáků

a/ procesní schémata (např. sociální čtení)

b/ poznávají písmena, pořád jsou na začátku vývoje čtení, vývoj stagnuje i několik let, čtení je bez pochopení, jedná se vlastně o globální čtení – řešení sociální čtení, procesní schémata

c/ mají problémy se čtením, jsou aktivní čtenáři

Sociální čtení

Sociální čtení

3 složky

- soubory obrázků a textů,
- soubory obrázkových symbolů (procesní schémata),
- slova a skupina slov.

Sestavování pro jednotlivého žáka, velmi individuální a využitelné pro jeho samostatnost.

Globální metoda

Vychází z tvarové psychologie, základem je postup od celku k jednotlivým částem. Na začátku výuky je slovo, doplněné konkrétním pojmem, pak následuje analýza slova na písmena.

Historie – využívání v reformních pokusných školách 1928, Václav Příhoda (od 1951 jen analyticko-syntetická metoda).

Globální metoda

Globální metoda usiluje o zachování návaznosti na analyticko-syntetickou metodu, popř. přechod na sociální čtení.

Hlavním cílem je stimulace rozvoje zrakového vnímání, verbálního myšlení, záměrné pozornosti a komunikace.

Učební pomůcka: soubor obrázků

Globální metoda

1. **Období přípravné** – rozvíjení řeči, smyslů, paměti, pozornosti, představivosti
2. **Období paměti** – žáci vnímají a snaží se zapamatovat obrazy slov. Častým opakováním si zapamatují jejich tištěný obraz a pak jsou schopni slova číst, aniž znají jednotlivá písmena. Cílem je porozumění textu.

Globální metoda

3. **Období analýzy** – dítě je přivedeno k rozboru vět na slova, postupně dojde k analýze slov na slabiky, hlásky a písmena.
4. **Období syntézy** – žáci se učí číst nová slova, která se skládají ze známých částí
5. **Období zdokonalování čtení** – procvičování syntézy slov a vět hrami (přesmyčky, křížovky, doplňovačky).
Individuální docvičování čtení, zpřesnění znalosti abecedy, cvičení obtížných slov, diagnostika žáků.

Globální metoda

- **Výhody** – motivuje děti ke čtení přiměřenou a zajímavou četbou, respektuje věkové a individuální zvláštnosti žáků
- **Zápory** – přetěžování dětí v období rozvíjení paměti a problematické osvojování slabikové, hláskové a písmenkové stavby vět, vedoucí k povrchnímu čtení a odhadování slov

Globální čtení žáků s mentálním postižením s
využitím materiálů K. Hemzáčkové a J. Peškové
„První čtení“

Alternativní výuka čtení pro žáky s mentálním
postižením

Psaní – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň očekávané výstupy – 1. období

- dodržovat správné držení psacího náčiní
- vyvodit písmenka podle obrázků
- odlišovat délku samohlásek
- psát velká hůlková písmena
- psát a spojovat písmena a tvořit slabiky
- zvládat základní hygienické návyky spojené se psaním
- napsat hůlkovým písmem své jméno

Psaní – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň očekávané výstupy – 2. období
  - psát písmena, která umí číst
  - opisovat a přepisovat slabiky a jednoduchá slova
  - ovládat psaní hůlkového písma
  - psát písmena a slabiky podle diktátu
  - opsat číslice

Učivo

- rozvíjení psychomotorických schopností, jemné motoriky, grafomotoriky a pohybové koordinace, uvolňovací cvičení, alternativní nácvik písma
- směrová orientace, orientace na řádku na stránce
- rozeznávání hlásek a písmen
- psaní hůlkového a psacího písma, slabiky, slova i podle nápovědy, opis a přepis, psaní krátkých slovních spojení
- základní hygienické návyky při psaní
- psaní číslic

Psaní – vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň očekávané výstupy

- dbát na čitelný písemný projev
- psát slabiky a jednoduchá slova i podle diktátu
- opsat slova a jednoduché věty
- napsat nebo opsat jednoduché sdělení podle předlohy
- přepsat krátký jednoduchý text
- podepsat se psacím písmem
- napsat nebo opsat běžné písemnosti – adresu, přání, dopis podle vzoru
- psaní číslic i podle nápovědy

Učivo

- psaní psacích písmen
- opis a přepis slov – převedení tištěných písmen do psané podoby, přepisování slov, vět a jednoduchých textů, psaní na PC
- diktát slov a krátkých vět
- úprava psaného textu, psaní adresy a krátké korespondence, psaní pomocí PC
- psaní číslic

Metodika počátečního psaní

Základem přípravy na psaní je rozvoj hrubé a jemné motoriky.

Jemná motorika zahrnuje grafomotoriku, mimiku a vizuomotoriku – pohybovou aktivitu se zpětnou zrakovou vazbou.

Hrubá, jemná motorika a manuální zručnost je rozvíjena denně běžnými činnostmi.

Metodika počátečního psaní

- **Analyticko-syntetická metoda** – vychází z fonetického zápisu mluvené řeči. Dochází při ní k syntéze písmen do slabik a slabik do slov.
- **Metoda kopírovací** – napodobování tvarů písmen objížděním, obkreslováním, až si žák tvary písmene osvojí.
- **Metoda pauzovací** – obtahování tvarů písmen vložených pod podložku a následné napodobování obtáhnutého tvaru písmene.
- **Metoda globální** – staví na zrakovém základě, vychází z tvarové psychologie.

Metodika počátečního psaní

Vyučování psaní se dělí na tři období:

- **Období přípravných cviků na psaní** – příprava ruky na psaní probíhá současně s přípravou na čtení, procvičuje se sluchová analýza a syntéza (motivační období).
- **Období vlastního nácviku písma** – výuka začíná psaním tvarových prvků písma (adaptační období a příprava na psaní) .
- **Období zdokonalování rukopisu** – většinou u žáků ZŠS neproběhne.

Metodika počátečního psaní – období přípravných cviků

- **Období přípravných cviků** – zdokonaluje se percepčně motorická koordinace, je posilovaná záměrná pozornost, schopnost nápodoby a správného držení psacího náčiní, správného sezení a držení těla.
- Střídáme psací polohy i náčiní, psaní v rytmu návodného říkadla je základním stavebním prvkem metodiky počátečního psaní.

Metodika počátečního psaní – motivační období

Motivační období připravuje žáky na psaní.

Zásady: cvičíme postupně od méně obtížného k více obtížnému (cvičení paží, dlaní, zápěstí, prstů, koordinace více pohybů).

Cvičíme několikrát denně po krátkou dobu.

Dbáme na správné držení těla, správný úchop psacího náčiní.

Dodržujeme zásadu přiměřenosti a postupnosti.

Grafický cvik provádíme od kraje ke kraji, zleva – doprava, zprava – doleva, jednou rukou i oběma rukama současně.

Používáme doprovodné říkanky a básničky.

Metodika počátečního psaní – motivační období

Nejčastější činnosti:

- práce na tabuli s houbou a vodou – libovolné obrazce, kreslení na tabuli štětcem a vodou, kreslení do písku prstem, kreslení vodovými barvami na velkou plochu, prsty, štětcem, kreslení na tabuli barevnými křídami, kreslení na velké plochy voskovkou, křídou, rudkou, uhlem, malování vodovými barvami.

Metodika počátečního psaní – období adaptační

Hlavním cílem adaptačního období je nácvik prvků písmene.

- Koordinovaně vést čáru, její směr je předem určen, prvky, pro které je zapotřebí větší rozpětí a širší škála koordinovaných pohybů a záměrné udržení vzdálenosti – horní a dolní oblouk, spirála, vlnovka, elipsa apod. Poslední skupinou prvků jsou ty u nichž je zapotřebí obdobné koordinace ruky a rozsah pohybů ve vertikálním i horizontálním směru – horní a dolní smyčky a zátrhy.

Metodika počátečního psaní – období adaptační

Prvky adaptačního období:

Bezobsažné čmárání, tečky, spirála, kroužení oběma směry, oválné kroužení oběma směry, svislé a vodorovné čáry, psaní horního a dolního oblouku, spojené horní a dolní oblouky, vlnovka, horní a dolní smyčky, psaní ležaté osmičky, ostré a tupé zátrhy, zuby na pile, odstředivé a dostředivé čáry.

Metodika počátečního psaní – přípravné období na výuku psaní

Příprava na psaní probíhá v rámci celého edukačního procesu, zejména v TV a PV.

Činnosti probírané v přípravném období na výuku psaní:

- Seznamování se s tiskacími písmeny, obtahování a psaní písmen, rovnání stejných písmen do řádků.
- V přípravném období na psaní se žáci vedou k uvědomělému pozorování, cvičí se v napodobování a zapamatování pohybu i tvaru, zdokonalují si prostorovou a směrovou orientaci a představivost.

Metodika počátečního psaní

Prostorová orientace – i TV. Procvičování pojmů nahoře-dole, vpředu-vzadu, pod-nad, vrchní-spodní, před-za, uvnitř-venku, první-poslední. Pravolevá orientace.

Sluchová analýza – různé druhy zvuků, rozlišování délek slabik, slabika na začátku slova, na konci a uprostřed. Rozklad slova na hlásky.

Hlasová výchova – děti se učí výrazové prostředky řeči (rytmus, intonaci, výšku, dynamiku a barvu hlasu).

Vzdělávací oblasti

- Člověk a jeho svět
- Člověk a společnost
- Člověk a příroda

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět

Tematické okruhy:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk a jeho zdraví

Vzdělávací oblast je určena pro 1. stupeň

Vzdělávací oblast Člověk a společnost

Tematické okruhy:

- Historie našeho národa
- Člověk a společnost
- Poznatky o společnosti
- Péče o občana

Vzdělávací oblast je určena pro 2. stupeň

Vzdělávací oblast Člověk a příroda

Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět na 1. stupni. Člověk a příroda zahrnuje na 2. stupni základní fyzikální, chemické, přírodovědné a zeměpisné poznatky a dovednosti.

- Obsah vzdělávacího oboru tvoří základní poznatky z fyziky, chemie, přírodopisu, zeměpisu.